

i1 Tête d'or, kultúrny plagát, 2001

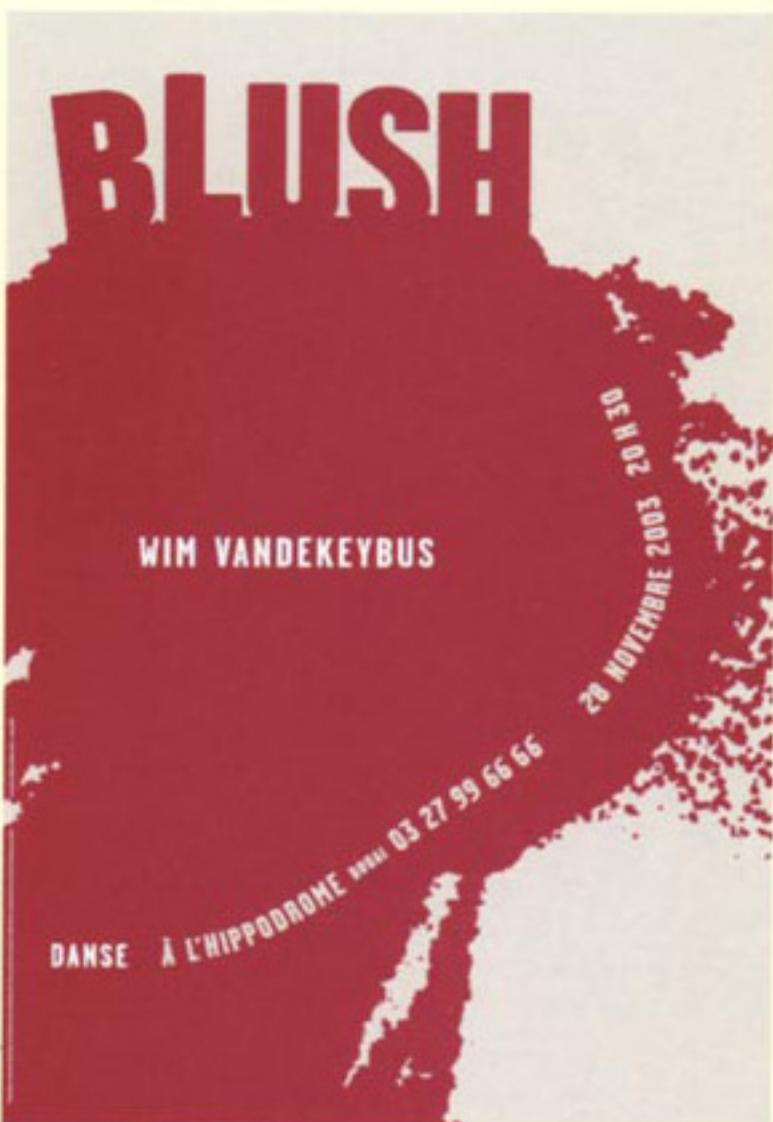
i2 La Passion de Becket, divadelný plagát, 2005

Estetika so symbolickým významom

text Andrea Kopernická

foto Archív Moravskej galérie v Brne

V roku 2002 získala za plagát Dážď pre divadlo L'Hippodrome v Douai Veľkú cenu Bienále Brno. Na monochrómej podlači je pravidelný rad línii prerušený textom, ktorý ho mení na bičujúce pramene vody. „Prechádzajúc filtrom slov, menia v Daždi línie svoj smer. Je to presne to isté, čo milujem na živote: kríženia sú skúsenosti, ktoré nás menia. Chcela som vytvoriť súbor, ktorý by spájal všetky elementy, kde sú rytmus, pohyb a súvislosti materializované. Na plagáte som odprezentovala klúčové divadelné prvky: dažďom na pódiu je záves z kovových pruhov, skrižených na podlahe, doplnený repetitívnou hudbou Steva Reicha.“ Tento prístup je pre francúzsku grafickú dizajnérku Catherine Zask (1961) jednou z niekoľkých autorských techník, ktoré z nej urobili svetovo známu plagátovú dizajnérku. Jedným z najpôsobivejších je plagát Shakespearovho Macbetha (2001), kde text hrozivo vystupuje nad tmavou priepastou. „Macbeth zhrnutý jednou vetou znie: hrôzostrašnosť hladu po moci. A to som sa snažila ukázať: dominanciu, presilu,

i3 Blush, divadelný plagát, 2003

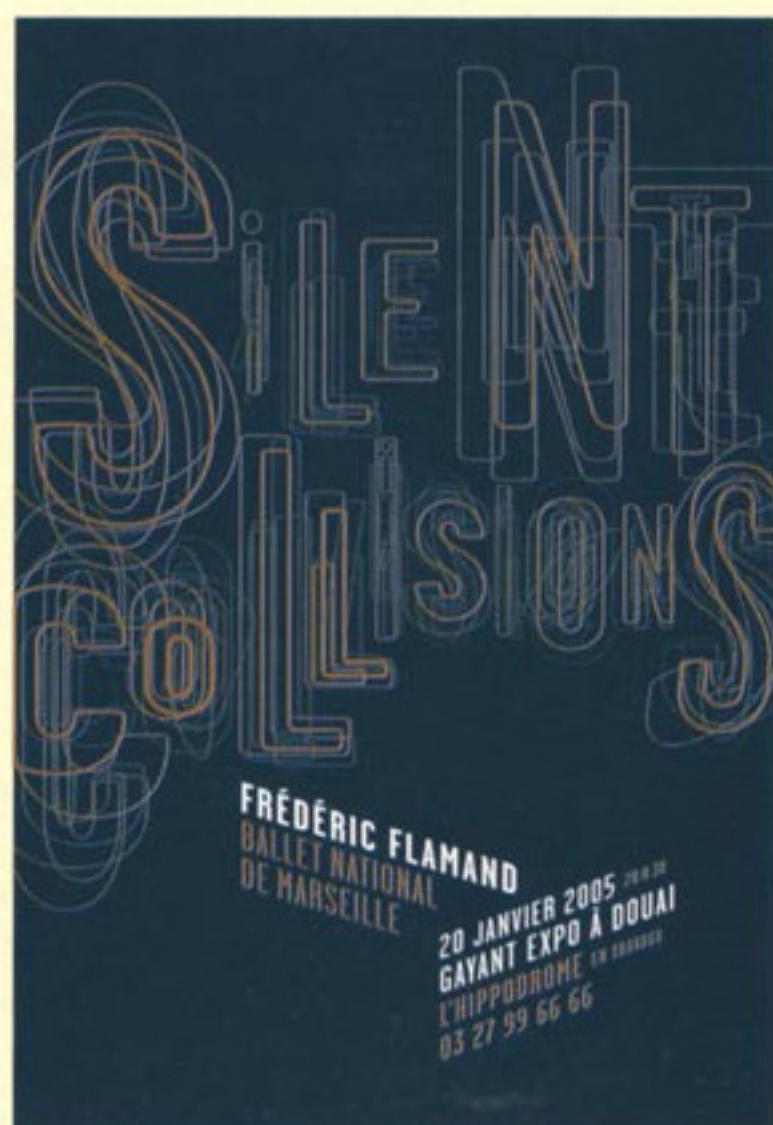

i4 Rain, kultúrny plagát, 2001

šialenstvo, bodavú bolest.“ V tomto duchu sú navrhnuté aj ďalšie plagáty pre L’Hippodrome – – Platonov (2002): „Chcela som sprítomniť moc a pád zároveň. Vytlačila som Platonova v bolde, vystrihla, pokrkvala na papieri a odfotila. Stroskotaný, roztrhaný Platonov padá na dno plagátu. Ako Anti-Macbeth.“ Alebo pre predstavenie Tete d’Or (2002) – „Symbolická reprezentácia typografie je tu použitá radikálnym štýlom. Násilie textu sa odráža v slove ‘tete’ (hlava) rozseknutého na polovicu.“ Ako postrehla kurátorka Marta Sylvestrová, pre Catherine Zask má estetika plagátového posolstva symbolický význam. Prostredníctvom ilustratívneho charakteru písmových tvarov dokáže vyjadriť metaforu divadelného predstavenia. • Pred trinástimi rokmi vzniká v inšpirácii s pobytom v Ríme písmo Alfabetempo. Zask čiernym tušom výrazným gestom načrtla písmeno R ako Rím (Roma). Štyri písmená, z ktorých sa skladal názov hlavného mesta Talianska, ju podnietil rozstrihať R na štyri časti. Tie sa stali cez vrstvenie a dekompozíciu základom nového fontu Alfabetempa. Časti vložila do stien kocky, prenesla ho do 3D. V roku 1997 použila Alfabetempo na píefku s citáciou z Talmudu „Sny, ktoré sa nedajú interpretovať, sú ako písmo, ktoré sa nedá čítať.“ • Citlivosť výtvarníčky na miesto, v ktorom sa aktuálne nachádza, vyústila aj v rámci pobytu v Prahe v roku 2002. Mapa mesta sa stala mriežkou v labyrinte jej tvorby. Na jednej z nich nájdeme aj architektonicky komponované písmo Alcibiades. Zask zaujalo vákuum vytvorené medzerami medzi slovami. Polia bez obsahu naplnila farbou, vytiahla ich z anonymity, dala im konkrétnu rolu v hre textu. Evokuje pôdorysy imaginárnych budov, architektúru nášho myslenia. Spôsob a tempo myslenia a jeho podvedomé sprievodné prejavy sa stali základom pre tzv. Gribouilles (čarbanice). „Ak telo zanecháva stopu, prečo by ju nemohla zanechať aj myšlienka?“ Kresby, ktoré môžu, ale nemusia súvisiť s textom, zaradila do autorskej knihy Gribook (2001). • Catherine Zask je výraznou experimentátorkou na poli typografie. Písmo je pre ňu hlavným prostriedkom na vyjadrenie myšlienok, emócií, v jej rukách sa mení na vizuálnu metaforu. Obsah necháva prehovárať formou písma, ktoré

i5 Festival Cannes, kultúrny plagát, 2005

i6 Tiché Kolízie, kultúrny plagát, 2005

balansuje medzi lettrizmom a vizuálnou poéziou. ■ Ako víťazka Hlavnej ceny sa Zask stala tento rok členkou poroty Bienále Brno a Dizajn Centrum v Brne jej v rámci tohto podujatia pripravilo výstavu. Okrem plagátov, autorskej publikácie Gribook sa odprezentovalo aj Alfabettempo v 3D inštalácii ako závesný objekt plávajúci priestorom reagujúci na vlnenie vzduchu.

Catherine Zask: Rytmy, ozveny, ukryté miesta, plagáty a čarbanice, 14. júna – 17. augusta 2006 Design centrum ČR. Dizajn a koncepcia výstavy: Karel Kobosil. Kurátorky výstavy: Marta Sylvestrová a Dagmar Koudelková.

Poznámka

Citáty Catherine Zask sú použité zo stránky www.pixelcreation.fr